

"Proletarec" je
delavski list za
misleče čitatelje.

PROLETAREC

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

GLASILO
PROSVETNE
MATICE J.S.Z.

NO. — ST. 1340.

Entered as second-class matter, December 4, 1932, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 18. MAJA (MAY 18,) 1933.

Published weekly at
5000 W. 24th St.

LETO — VOL. XXVIII.

"NOVA EKONOMSKA POLITIKA" V PRAKSI

KRIZA NAČETA NA NAPAČNEM KRAJU Z NAPAČNIM USPEHOM

Zviševanje cen hitrejše, nego zviševanje plač.—Reduciranje ni še konec.—Obsežen ekonomski program

PREDSEDNIKU Rooseveltu je kongres poveril moč uvesti inflacijo in znižati vrednost dolarja v zlatu; poveril mu je mandat regulirati cene poljskim pridelkom. Dal mu je kontrolo nad bankami. V načrtu so nadaljni mandati za reguliranje industrije, prometa, delavnika itd. Še nikdar v zgodovini te republike ni imel predsednik v mirnem času toliko moči, kot jo ima Roosevelt. V Italiji se tega dejstva zelo veseli, češ, da zdaj tudi mogočne Zed. države posnemajo Mussolinija ter prevzemajo njegove ekonomskie ideje.

Predsednik Roosevelt se je s svojimi načrti, z govorji po radiju in zahtevami na kongres, ki sprejema njegove predloge največ brez ugovora, predstavil javnosti za zelo agilnega predsednika, kar Hoover nikdar ni bil. S svojimi proglaši, intervjuji in poslanicami po radiju skuša uveriti ljudstvo, da je vreden zaupanja, katerga mu je izkazalo lanskega novembra. On ne pravi, da bo krize kmalu konec, ampak da bo skošal odpraviti, na prebivalstvo pa apelira, naj potrpi in zaupa.

Za povprečnega človeka je Roosevelt magnetična oseba in ljudstvo ga že vedno smatra za silo, ki bo premagala depresijo. Ampak sociologi in ekonomi, ki znajo razglabljati, vedo, da se je predsednik lotil pobiranja krize na napačnem kraju.

Edini uspeh Rooseveltove ekonomike politike dozdaj je, da se cene blagu višajo. Tudi nekaj tisoč delavcev je bilo vposlenih, toda skupno število brezposelnih je višje kot pa je bilo lani v tem času. Roosevelt je na industrialec apeliral, da naj zaenzo z višanjem cener zvišava tudi plače delavcem. In tovarnarji ter druge podjetniki so odgovorili z objavljanjem vseh kompanij, ki so zvišale mezdo. Ampak tloročila so bila varljiva, kajti le v malokaterem podjetju je plača še plača, pač pa le malenkostna napitina za izvršeno delo. V mnogih obrahah pa so reduciranja mezd in odslavljajanje delavcev še zmirilo na dnevni red. V koliko bo Roosevelt s svojim kabinetom, demokratsko večino in s svojimi svetovalci uspel, je torej še uganka. Njegovi dosedanji uspehi ne nudijo mnogo nade.

PROLETAREC

List na interes delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zvezde
NAROČNIKA v Združenih državah za celo leto \$3.00;
za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00.
Inesemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglaši morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor Frank Zaitz
Business Manager ... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:
United States, One Year \$8.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year
\$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3050 W. 26th ST., CHICAGO, ILL.

Telephone: Rockwell 2884.

—546

"Listnica uredništva"

Lojze Pirc je odgovoril Lojzetu Pircu na svoje vprašanje v svoji "Ameriški Domovini", da ima Norman Thomas sijajno posestvo v odličnem okraju Long Island, N. J. Dalje pojasnjuje Lojze Pirc Lojzetu Pircu, da ne ve, če je Thomas socialist iz prepričanja, in da je bil svoječasno protestantski pastor. S tako "listnico uredništva", ki jo Lojze priobčuje na prvi strani, se dostikrat izobrazuje samega sebe. Ampak ker Janezek uči Janezka, bo ostal do smrti nič drugega kot Janezka.

Kar se tiče Thomasovega posestva, ne veliko, kolikšno je. Vemo pa, da se preživlja z malo plačo, ki mu jo daje, (ako mu jo še daje) Liga za industrijsko demokracijo, in nekaj prejema za svoje članke. V prošli volilni kampanji je zaračunal samo stroške, in da so bili čim nižji, ga je vozila okrog največ njegova žena v nič kaj "odličnem" avtu. Njegova družina se preživlja z restavracijo v New Yorku. Thomas ima namreč več otrok kot povprečna družina.

Zadnji so listi poročali, da so mu odnesli tativi z njegove "farme" na Long Islandu 50 kokoši. Farma je torej kokošnjak, ki zlagata Thomasovo restavracijo v perutino, in Lojze Pirc bi lahko vedel, da v "odličnih" rezidenčnih predelih farme s kokošnjaki niso dovoljene.

Neumestni očitki o vzrokih zmage fašizma v Nemčiji

Komunistični Radnik ima "oster" članek proti Proletarčevemu tolmačenju vzrokov zmage fašizma v Nemčiji in še bolj se huduje zaradi poročila v Proletarcu pod naslovom "Socialistična stranka v Nemčiji v borbi za obstanek".

Radnik pravi, da se socialisti v resnici boro za obstanek kapitalističnega sistema. To večno ponavljanje laži in zmerjanje je vzrok, čemu nimamo enotne fronte in zakaj je delavski razred oslabljen.

Dalje Radnik citira stavki iz poročila berlinskega dopisnika Mowrera čikaškim Daily News, v katerem pravi, da pohevni, žalostni umik socialističnih voditeljev ni rešil socialistične stranke nego je Hitler stopil nanjo z vso svojo močjo in jo zatrl. Dotični Mawrjerjev stavki ni poklon voditeljem, ampak takih stavkov bi lahko tudi mi nebrojno citirali o komunističnih voditeljih.

Dejstvo je, da je komunistična stranka bila v luti borbi proti nemški republike in jo skupno s fašisti onemogočila. Iz skušnje v Italiji bi komunisti lahko vedeli, da bo to posmelo uničenje delavskega gibanja v Nemčiji, toda so vztrajali pri zmotni taktiki. Vsi socialistični listi so svarili nemški komuniste ne šele letos, nego lani in predlanskem ter prej, da bodo storili delavski stvari veliko škodo, ako s svojo taktiko pripomorejo k zmagi fašizma. In ko je ta zmaga prisla, mar so se komunisti, ki so trdili, da imajo v Nemčiji sedem milijonov odločnih pristašev, uprli? Niti ene bitke ni bilo, pač pa so bile dnevnvi pojavi pred prihodom Hitlerja v vladu!

Delavsko gibanje v Nemčiji je danes strto. Imovina socialističnih organizacij, zapadlena v domovih, tiskarnah, listih knjižnicah itd., je zaplenjena prav tako kakor komunistična. Povedali smo v naprej da bo zmaga fašizma pomenila konec komunistične in socialistične stranke, pa naj bo v katerikoli doželi. In delavsko gibanje v Nemčiji bo obnovljeno in postalo močne le, ako se komunisti oprimejo iskrenosti in taktike edinstva v delavskih vrstah ter zavržejo intrige in blatenje. Mnogo tega, kar se je godilo v obema strankama nemškega delavstva, zasuži kritiko in obsojanje. Ampak dokler bodo komunisti smatrali, da je njihova glavna naloga blatiči socialiste, ne pa se boriti proti kapitalizmu, ne bo revolucije. S svojimi otročjimi vpadi in zmerjanjem le smešijo delavsko gibanje. V vseh povojnih letih je njihova taktika delavstvu veliko več škodovala kakor koristila. To prestane, kadar jo spremene, in s tem bo dana tudi zdrava podlaga za solidarnost v delavskih vrstah.

"PROTEKCIJSKI TABORI" V NEMČIJI

Ker v ječah ni bilo prostora za tisoče aretiranih socialistov in komunistov, jih je fašistična vlada poslala v internacijske kompe, kakršnim pravi sedaj "protekcijski tabori". Svoje postopanje opravičuje s tem, da je za socialistične in komunistične agitatorje boljše, da so "protektirani" (po naše, zaprti),

kajti če bi bili na prostem, je nevarnost, da jih razjorjena množica Hitlerjeve "ročoluci" osebno napade. Vlad pa je kajpada za osebno varnost svojih nasprotnikov in zato jih "varuje". Za protekcijske tabore so prabljene bivše internacijske kompe, v katerih so med vojno imeli vojne vjetnike.

Iz zapisnika seje eksekutive JSZ

Redne seje odborov JSZ dne 5. maja 1933 so se udeležili slediči: Od eksekutive, Filip Godina, Joško Ovčar, F. A. Vidner, Fr. Zaitz in Geo. Maslach. Od nadzornega odbora JSZ, Blaž Novak. Od nadzornega odbora slovenske sekcije Alice Artach in Angela Zaitz. Od prosvetnega odseka Anton Garedin, Ivan Molek in John Rak. Tajnik JSZ Chas. Pogorelec. Pozneje se je udeležil seje tudi John Olip.

Predlog je predlagal, da naj tajnik Pogorelec in John Rak izdelata statut za mladinske odseke v smislu na devetem zboru JSZ. sprejetih priporočil. Predlog Gardna sprejet.

Odsotni: D. J. Lotrich, ki je bil na kontinentalnem kongresu; Kokotovich in Bojanovič, prvi zaradi dela izven Chicago, drugi pa vsled ponočnega dela. Vzrok odsotnosti nista sporodila J. Kopač in Vinko Ločniškar.

Za predsednika izvoljen Olip.

Dopisi klubov in glavnega urada stranke so se nanašali na razne poslovne in agitacijske zadeve.

Tajnik Pogorelec je med drugim poročal, da je bil v klubu št. 20 v Chicagu ustavljen mladinski odsek, h kateremu spada tudi mladina klubu št. 16. Govornik na ustavnih sejih mladinskega odseka je bil John Rak.

Christine Ellersich pa poroča iz Clevelandja, da se bo mladinski odsek klubu št. 27 prijavil direktno k YPSL. Za vzrok navaja, da so imeli prej premalo direktive od kluba in upajo, da jim bo YPSL v tem oziru več pomagala.

Igre in drugo je Prosvetna matica poslala po pošti do te seje klubu JSZ v Conemaugh in zboru "Svoboda" v Detroit. John Rak je poročal, da je bila literatura poslana tudi angleško poslujočim društvom, katera so v Prosvetni matici. Poslana sta jim bila pamfleta "Scientific Principles of History, Political Economy and Sociology" in "Letters to Judd, an American Workingman". Prvega je spisal Oscar Ameringer in slednjega Upton Sinclair.

Dalje je J. Rak poročal o mladinskih odsekih. Razprave o njih so se udeležili skoraj vsi navzoči. Prevladovalo je mnenje, da so mladinski odseki potrebeni v klubih JSZ, ker se jih na ta način laglje uvaja v agitacijsko delo med našim ljudstvom, kot pa če pripadajo direktno v YPSL. V stranki pa je lahko vsak član kluba JSZ ali klubovega mladinskega odseka ravno toliko aktiven, kot pa oni člani, ki so v angleških strankih klubih. Maslach je govoril o skušnjah, ki so jih imeli z ustanovitvijo prvega mladinskega odseka, kateri je bil pridružen YPSL. Odsek pa vsled nezadostnih vezi z organizacijami drugih narodnosti ni uspel, zato je bil sedanji ustanovljen v področju kluba. Pristopilo je deset članov.

Razprava se je sušala tudi okrog vprašanja članarine za člane mladinskih odsekov, ki je do 21. leta starosti 25c na

mesec. Nekateri so priporočali, da naj se uvede za brezposebne člane teh odsekov izjemne znamke. Tajnik Pogorelec je poročal, da je v pregovorih z gl. tajnikom stranke, in da se bo namesto direktnih članskih znamk dobilo za člane mladinskih odsekov znamke, kakršne je stranka izdala za YPSL.

Garden je predlagal, da naj tajnik Pogorelec in John Rak izdelata statut za mladinske odseke v smislu na devetem zboru JSZ. sprejetih priporočil. Predlog je omenjen je v pravju izmed ročoluci, da so bili ravnopravni in nekaj boljši. Če sodimo po demokratih in republikanci, tedaj je omenjenje njegove izjava stootdolito resnična. In čemu naj bi bili ravno slovenski demokrati izjema?

Na naslov slovenskih demokratov v Chicagu pa povevam tole: "Zdaj ni primeren čas zahtevati mestne službe. Organizirajte se rajše par tednov pred volitvami, odkorakajte s svojemu aldermanu, napravite mu lep kompliment, in prepričan sem, da ne bo tako grd, da ne bi prav vsem obljubil službe. In ako bi to po-magalo, bi se lahko obrnilo še k vrhovnemu poglavarju v Washington, in tako am ne bo uspeha, bo maj-boljše, da se odresete maske, s katero varate samega sebe in pogledali: bo-varate resnici v obraz, katera vam veljeva: "Bratje delavci, stopite tudi vi v vrste razredno zavednih proletarcev, da bomo vse skupaj kot en mož zgradili močno delavsko stranko in si osvojili deželo za delovno ljudstvo." In potem bomo vse imeli službe. Nič več ne bo treba po-niževanja, nič več močedovanja, nič več hinavstva in vadljana s prepričanjem!"

Ker John pravi, da mu je ljubše, če se dopismik podpiše, da lahko z njim osebno debatira, mu povevam, da je bil pisan dopis v Proletarcu z dne 4. maja Frank Biziak. Tega pa je napisal — Frank Božič, član kluba št. 1 JSZ.

Koncert v Pueblu

Pueblo, Colo. — Novoustanovljeni pevski zbor "Slovenec" bo priredil svoji prvi koncert v nedeljo 28. maja v Orlovi dvorani. Prične se ob 8. zvečer.

Vabileni ste na poset vse, ki ljubite lepo pesem in ste pravljenci v pravju izmed ročoluci, da so vse zavrnča v času kampanje republikanec za laž. In socialisti misijo isto obojih. Marsikaj, kar trdi cerkev na najstajnejšem resnicu, je v očeh razumnih ljudi bujka.

Toliko, da definiramo razlike v mninjih, kaj je resnica.

Gre se radi shoda slovenskih demokratov, ki se je vršil pri P. Bergerju. John Potokar, da ni prav, če kdo napiše dopis, ako ga ne podpiše s svojim imenom. In pa, da je krično, ako ne piše popravici. Gledate resnico, da je v srednji razni pojmi. To, kar smatra demokrat za resnico, zavrnča v času kampanje republikanec za laž. In socialisti misijo isto obojih. Marsikaj, kar trdi cerkev na najstajnejšem resnicu, je v očeh razumnih ljudi bujka.

Toliko, da definiramo razlike v mninjih, kaj je resnica.

Gre se radi shoda slovenskih demokratov, ki se je vršil pri P. Bergerju. John Potokar, da ni prav, če kdo napiše dopis, ako ga ne podpiše s svojim imenom. In pa, da je krično, ako ne piše popravici. Gledate resnico, da je v srednji razni pojmi. To, kar smatra demokrat za resnico, zavrnča v času kampanje republikanec za laž. In socialisti misijo isto obojih. Marsikaj, kar trdi cerkev na najstajnejšem resnicu, je v očeh razumnih ljudi bujka.

Toliko, da definiramo razlike v mninjih, kaj je resnica.

Gre se radi shoda slovenskih demokratov, ki se je vršil pri P. Bergerju. John Potokar, da ni prav, če kdo napiše dopis, ako ga ne podpiše s svojim imenom. In pa, da je krično, ako ne piše popravici. Gledate resnico, da je v srednji razni pojmi. To, kar smatra demokrat za resnico, zavrnča v času kampanje republikanec za laž. In socialisti misijo isto obojih. Marsikaj, kar trdi cerkev na najstajnejšem resnicu, je v očeh razumnih ljudi bujka.

Glasovnice vrnite P. Berniku najpozneje do 6. junija, ker jih mora tajnik okrajne organizacije vrniti 10. junija državnemu tajniku in ta pa najpozneje 3. julija gl. uradu stranke. To pot bodo namreč vse glasovnice poslane v glavni stavek in ato, zato je važno, da jih izpolnite in gotovo oddaste. Ako vam ni kaj jasno, dobjite pojasnila pri tajniku kluba, ali pa v uradu JSZ.

Ako slušajo kdo glasovnice ni prejel, naj to sprosi tajniku Berniku, da mu pošlje drugo. — P. O.

0 westalliški konferenci

Na konferenci klubov JSZ in društev Prosvetne matic, ki se je vršil dne 14. maja v West Allisu, je bilo zastopani šest klubov in štirinajst društev s svojimi delegatimi. Zborovanje je otvoril konferenčni tajnik Anton Garden. Za predsednika je bil izvoljen Frank Puncer in za zapisnikarja Frank Novak.

Zborovanje je bilo diskuzija o Proletarcu. O gospodarskem stanju lista je poročal Chas. Pogorelec, referat o socialistični taktiki je imel Fr. Novak.

Frank Aleš je govoril o delu naših klubov v volilnih kampanjah in Anna Mahnich je poročala o udeležbi socijalne stranke v North Chicagu v občinskih volitvah. Tudi naša slovensko-ameriška generacija je bila dobro zastopana in njeni delegati so pridoveli v razpravah.

Za tajnika Konference je bil izvoljen Frank Novak (Milwaukee). Dosehanje je bil Anton Garden, ki ni več kandidiral.

Prihodnja konferenca bo meseca oktobra v Sheboyganu, Wis.

Moročevack.

Kongres v Washingtonu in drugo

Milwaukee, Wis. — Na zadnjem klubov seji sodi. Kamnikar poročal o velikih uspehih na kontinentalnem kongresu v Washingtonu. Njemu je sledil sodrug W. Kraft, ki je bil povabljen na to sejo kot gost po sodružju Sostanek. Sodružji so tega starega in vrlega boritelja iz 10. vrste izkoreninov podpravili.

Kakov Kraft, tako je tudi sod. Kamnikar z navdušenjem povdral na veliki uspeh, dosezen po sklicateljih tega kongresa in njegovih silnih pomen za bodoči razvoj delavskega gibanja na naših stran.

Bilo je sklenjeno, da bo prihodnja seja drugi četrtek junija ob 7. zvečer skupen sestanek vseh zveznic, da imeli boljšo diskuzijo o stranki taktiki in o položaju socialistične gibanja širokem svetu, posebno v Nemčiji in Avstriji. Njihova glavna zahtevo je, da se bi SNPJ ne smela "pečati s politiko" in da bi moralno podprtja sodružja Sostanek v Novak.

V teknu let so se v SNPJ skrilizirale tri aktivne struje. Glavna je ona, ki je v nji od početka energično delavna ne le v agitaciji za porast društva in v protekcijski gospodarstvu, nego tudi v boju za delavsko pravico in proti kapitalističnemu sistemu.

Zgodovina te jednotne priča, da je bila ta skupina interesom organizacije najboljša, in na pozitivno vrednotila delavna. Njihova glavna zahtevo je, da se bi SNPJ ne smela "pečati s politiko" in da bi moralno podprtja sodružja Sostanek v Novak.

V soboto 20. maja se bo vr

P. ZOLA:

RIM

Poslovenil Etbin Kristan.

(Nadaljevanje.)

Na vsak način bi bilo zato treba mnogo let. Kako naj bi se torej obljude gotove, prazne hiše, ki čakajo le še na prebivalce? Za koga naj bi se dogotovile hiše, ki so ostale le v okostjih, pa razpadajo na solincu in dejavi? Ali naj torej ostanejo, deloma brez mesa in izpostavljene vsem vetrovom, deloma zaprte, neme kakor grobovi, za nedogleden čas, v svoji klavri, nepotrebeni in zasušeni grdobi tam kjer so? Kakšno strahoto pričajo pod tem krasnim nebom? Novi gospodje Rima so slabo začeli; toda bi li se upali razdejati, kar je storjenega, če zdaj vedo, kako bi bili morali delati? Zdaj, ko je videti definitivno izpridena in zgubljena milijarda, ki so jo bili vtaknili v to skazo, so si zaželeti Nerona z neomejeno in brezmerno energijo, ki naj bi pograbil bakljo in cepin pa vse sežgal in razoral v imenu maščujočega razuma in lepote.

"O," je nadaljeval Narcisse, "tukaj sta kontesina in knez."

Benedeta je dala ustaviti voz na križišču samotnih cest; in zdaj je korakala z Darijem po teh širokih ulicah, ki so bile kakor ustvarjene za zaljubljene ljudi. Oba sta bila vzhičena od izprehoda in nista več mislila na vso žalost, ki ju je dovedla sem.

"Oj, kakšno krasno vreme!" je dejala vesela, ko se je sešla s prijateljima. "Le polegleje to lepo solnce!... In človeku de tako dobro, če hodi malo pes po deželi."

Dario se je prvi nehal razveseljevati ob modrem nebnu in ob užitku, da vodi svojo sestrično izpod paždu.

"Draga moja, ker vztrajaš na svoji mučavosti, ki nam gotovo pokvari ta lepi dan, moramo zdaj poiskati one ljudi... Ali najprej se moram orientirati. Saj veste, slabo se spoznam v krajih, po katerih ne hodim rad... In potem je ta okraj s svojimi mrtvimi cestami in mrtvimi hišami preaboten; človek ne vidi ne ene figure, na katero bi se spominjal, ne ene prodajalne, ki bi mu pokazala pravo pot... Ali zdi se mi, da je tukaj. Pojdite kar za memo, bomo že videli."

Vsi širje izprehajalci so se obrnili srednjemu, proti Tiberi se raztezajočemu delu okraja. Tukaj se je že začelo sestavljati

neko prebivalstvo. Lastniki nekaterih go-tovih hiš so si napravili iz tega toliko dobčka, kolikor je bilo mogoče; oddajali so stanovanja za jako nizke cene v najem in se niso jekli, če je bilo treba čakati na najemnino. Zato so se tukaj naselili siromašni uradniki in druge revne družine, ki so plačevali počasi, ali vendar nekaj. Najhujše pa je bilo, da so planile, ko se je porušil nekdanji Geto in ko so se napravile preseke, da se je dobitilo v Trasteveru nekoliko zraka, prave tolpe ljudi brez kruha, brez doma in skoraj brez oblike nad nedograjene hiše in udirevanje s svojimi telesi v svojim mrčesom. Ali morali so zatisniti oči in trpeti to nasilno prilastitev, če niso hoteli vso strašno bedo izpostaviti na javni cesti na ogled. Tem strašnim gostom so torej padle v roke velike zasanjane palače, te ogromne štiri in petnadstropne hiše, z monumentalnimi deli, z visokimi kipi okrašene stavbe, kjer so se nad pročelji raztezali od Kariatid podpirani balkoni od enega konca do drugega. Povod je manjkala lesena ob oknih in vrati. Vsaka teh nesrečnih obitelji si je izbrala svoje; ena je imela celo knezevsko nadstropje, drugi so bile ljubše manjše sobe, v katerih se je stilačila po svoji volji. Tupatam so bila okna zabita z deskami, vrata zamašana s pomočjo cunja. Strašno perilo se je sušilo po izklesanih balkonih in te nesnažne zastave so vihrale z negodno porejenih, v njihovem ponosu ponizanih pročelj. Hitro so se obrabljale in neznansko skrunile prelepne bele stavbe, sramotne proge in grdi madeži so jih pobrizgali; skozi krasna vrata, ki so bila ustvarjena za krajevski izvoz ekvipaž, je tekel nesnažen potok z odpadki in živalskim gnojem, pa se zbirala na cesti brez pešpotu v lužah, ki so smrdele do neba.

Dario je že dvakrat povedel svoje spremjevalec po oni poti nazaj ter je bolj bolj izgubljal pravo smer.

"Moral bi bil iti na levo. Toda kako naj bi človek to vedel? Ali je to mogoče v takih okolicah?"

Zdaj so se prikazale cele tolpe ušivih otrok, ki so se plazile po prahu. Bili so skoraj nagi, izredno umazani; koža jim je bila skoraj črna, lasje pa ščetinasti kakor šop žime. Ženske v umazanilih krilih in odpetih jopah so hodile okrog, pa kazale prsi in boke, da se je človek nehote spominjal na preveč izmučene kobile. Nekatere so se stope razgovarjale z beskajočim glasom; druge so sedeče z rokami na kolennih na starih stolih, pa so ostajale tako po cele ure, ne da bi kaj delale. Moških je bilo malo videti. Nekateri so leželi na strani v rdečkasti travni nos so pritiskali ob zemljo pa so spali tam na solncu. (Dalje prihodnjič).

Mrs. Pinchot se je zamerila plutokraciji

V predilnicah v Allentownu, Pa. je postal izkoričanje tako neznosno, da je izbruhnila stavka. Moški in ženske so delali že skoro čisto zastonj. Nič boljše se ni godilo v teh tovarnah otrokom. "Te krivice so me osupile", je rekla žena pennsylvanskega guvernerja Gifforda Pinchota, ūda protestira se je emkrat pridružila piketom. Vidite jo v ospredju te slike. Zaradi tega so jo magatne zelo kritizirali in Edward Martin, predsednik republikanske stranke v Penni, jo je celo obdožil, da je paradičala s stavkarji v

"kričavo rdeči obleki". Ko so Pinchotovo vprašali, kaj misli o sodbi E. Martina, je odgovorila: "Ubogi general Martin! Rekla sem že sinoči, da se boji svoje lastne sence in da je vsled tega sposoben biti voditelj. Nisem pa vedela, da se boji otrok, ki so mučeni z delom v tovarni, niti ne, da se strese strahu pred barvo ženskega krila. Te grozotne so vojaku kakor je on, nedvomno silno neprjetne!" Pojasnila je tudi, da je piketirala v črnkasti, ne pa v rdeči obleki.

.....

sensitivity, and a high degree both of self-sufficiency, which means ability to make decisions without loss of time or the interference of worry, and of dominance, which means capacity to head into tough situations and clean them up instead of backing away from them, sneaking out of them, or worrying about them.

On the basis of these tests, if I were in business I should certainly consider you a very likely candidate indeed in the sales, buying, or accounting departments.

Yours very truly,
Dr. Malcolm S. MacLean,
Chairman of Counseling and Guidance.

Kar se mene tiče, sem mnenja, da bi moral iti tudi dr. MacLean na "intelligence test", da bi kak profesor na njen dognat, kaj je vzrok, da je tako nerodno dovitpen.

Pamflet oziroma kandidaturo za odprtvo glavnih upravnih odbornikov je indorsiralo pet društev SNPJ v Milwaukeeju in West Allisu, v imenu katerih sta podpisana Joe Vidmar kot predsednik in Frank Perko kot tajnik federacije.

Dvomim pa, če so ga res odobrili in se mu podpisali na njegov pamflet. Navsezadnje je človek lahko pameten, tudi ako nima spričevala od zdravnika ali profesorja, da z njegovo glavo ni nicaesar narobe. Prav v tej krizi se je izkazalo, da so bili tisti ljudje, katere so nam predstavljali za večljume, za ideal in vzor, prav mehuni v svojem delu in njihove navidezne sposobnosti so bile spekulacija. Zato pa imamo vsekrižno takoj velik polom!

Jaz svoje buče in personalitete nedam preiskati nobenemu doktorju, ker mi vse tisto, kar je Schneiderjev povedal dr. Malcolm S. MacLean, prerokevajo ciganka na Halsted Street za 50c.—K. T.

Klub št. 27 za "Majski glas"

Klub št. 27 v Clevelandu je naročil "Majski glas" trikrat, skupno 350 izvodov. Zadnjo naročilo za 50 izvodov je poslal prošli teden. Agitacija šteje!

Dr. John J. Zavernik
PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS AT
3724 W. 26th Street
1:20—8:30—6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212.
at 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. daily.
Tel. Roosevelt 1695
Wednesday and Sunday by
appointments only.
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer—Call
Austin 5700

Konferenca JSZ v Penni

Konferenca socijalnega klubova in društva Prosvetne matice v zapadni Pensylvaniji, ki se je vrnila 23. aprila, je imela okrog 40 zastopnikov. Predsedoval je Anton Zornik, zapisnik pa je edil L. Glasser.

Z ozirom na Proletarca se je konferenca izreda za sodelovanje v kampanji. V slučaju pa, da ne bi uspela, naj se list obvaruje s tem, da bi izhajal vsaki drugi teden. Na društva, ki se niso v Prosvetni matici, pa je konferenca apelirala, na jih se ji pridružijo. Za delegata na kontinentalni kongres je bil pooblaščen Anton Zornik. V tiskovni fond Proletarca se je zbral \$4.71. V odboru konference so bili izvoljeni vsi prejšnji odborniki. Prihodje zborovanje bo četrti nedelji v juniju na Library, Pa. — Potrebevalec.

Dalje jih svetujemo, naj bi po svojih sejih, ko je končan običajni dnevni red, negovala predavanja, ker bi se tako med članstvom razjasnilo marsikaj in ob enem bi pridobili na znanju.

Za odbor zapadnopensylavanske konference, Anton Zornik, predsednik; Jacob Ambrožič, tajnik.

.....

To in ono pri nas

Cleveland, O. — Tudi Cleveland je praznoval prvi maj. Socialistična manifestacija je bila v auditoriju SND, komunisti pa so korakali na Public Square. Oni pač vedno posnemajo socialiste, pa jih tudi v tem, kajti s korakanjem v pravomajskih povorkah so v tej deželi princi socialisti. Komunisti se prispevajo veliko poznejne.

Se manjka do kvote \$125.00.

OHIO.—Kvota \$747.00.

Cleveland.—Dr. S. SNPJ \$2.00. Bellaire.—Louis Pavlinich 40c. Youngstown.—John Petrich 40c. Bridgeport.—Jos. Sny 10c. Skupaj \$2.90. Se manjka do kvote \$10.25.

KANSAS.—Kvota \$30.00.

Franklin.—Anton Kovach 60c.

Se manjka do kvote \$29.40.

MONTANA.—Kvota \$14.00.

Red Lodge.—Neimenovan \$1.50; Peter Bernik \$1.36; Rose Sajovic 50c, M. J. 20c, skupaj \$3.56.

Lemont.—John in Rose Stezinar \$2.00.

Nokomis.—George Plahutnik 50c. No. Chicago.—A. J. 50c.

Skupaj \$12.16. Se manjka do kvote \$474.84.

INDIANA.—Kvota \$11.00.

Indianapolis.—Louis Sasek 50c. Frank Skufca 25c, skupaj 75c.

Se manjka do kvote \$10.25.

KANSAS.—Kvota \$30.00.

Franklin.—Joseph Kotar \$1;

Kunk 50c; Thomas Petrich 30c; Ernest Bajic 25c, skupaj \$2.05 (nabral Mike Glad).

Se manjka do kvote \$156.95.

NEW YORK.—Kvota \$127.00.

Little Falls.—Frank Petavs \$1; po 50c; Elizabeth Penich in John Petavs, skupaj \$2 (poslal Frank Petavs).

Se manjka do kvote \$2.05.

PENNSYLVANIA.—Kvota \$482.00.

Lawrence.—Louis Britz \$2.00.

Crosby.—Po 80c: Leo Marinic in John Samari; Anton Premro 30c; po 5c: Frances Stemberger, Martin Vičič in John Karovich, skupaj \$2.05 (poslal Anton Premro).

Lutrobre.—Mary Fradel 40c.

Rice Landing.—Anton Zorich 30c.

Imperial.—Anton Polšak 25c.

Moore Run.—Nabralo v konferenci št. 1 JSZ zap. Penna \$4.71.

Elkland.—Frank Švej 80c.

Skupaj \$10.51. Se manjka do kvote \$471.49.

WISCONSIN.—Kvota \$297.00.

Milwaukee.—Theresa Juvan in Louise Vidmar \$2.25 (poslal Fr. Poličnik).

Se manjka do kvote \$294.75.

WYOMING.—Kvota \$37.00.

Sublett.—John H. Krzisnik 50c.

Se manjka do kvote \$36.50.

Skupaj v tem izkazu \$34.52. Se manjka do kvote \$2,465.48.

drugi delegati, dve Svobodi. Pa ne boste osvobodili. Dopoldni so ista skupina: Bruce, Fortuna Rebar, Fotokar, pa Richard? That's all!

"Majski glas" je šel kot "hot cake". Register je pokazal "45 solk" — Frank Barbic.

Tiskovni fond "Proletarca"

Za pokritje dolga tiskarni za tisk Proletarca so prispevali:

KVOTA \$2,500.

I. izkaz.

ILLINOIS.—Kvota \$487.00.

Springfield.—Po 30c: Fr. Cemazar in John Gorsek, skupaj 60c.

La Salle.—Klub št. 4 JSZ \$5.00.

Chicago.—Neimenovan \$1.50; Peter Bernik \$1.36; Rose Sajovic 50c, M. J. 20c, skupaj \$3.56.

Lemont.—John in Rose Stezinar \$2.00.

Nokomis.—George Plahutnik 50c.

No. Chicago.—A. J. 50c.

Skupaj \$12.16. Se manjka do kvote \$474.84.

INDIANA.—Kvota \$11.00.

Indianapolis.—Louis Sasek 50c.

Frank Skufca 25c, skupaj 75c.

Se manjka do kvote \$10.25.

KANSAS.—Kvota \$30.00.

PROLETAREC

THE S.N.P.J. CONVENTION

The Slovene National Benefit Society will open its quadrennial convention on May 22, in Chicago. It will number about 200 delegates, including the supreme officers. They will meet in the most trying times in the history of the SNPJ.

No serious crisis is threatening this organization from within—at least not yet, but from without the signs are not at all promising, in spite of the "New Deal".

The membership of the SNPJ at the close of 1932 numbered 32,797, and the juvenile department 15,498, a total in both departments of 48,259. This number is over 14,000 smaller than it was three years ago. The cause—main cause—of this decrease is, of course, the depression. And this, in spite of the fact that the society has paid many thousand of dollars for assessments to the members long unemployed who are without means of livelihood. But the task to keep all of them in the organization that way was too great a burden for the Special Fund resources.

Economically the SNPJ is one of the soundest fraternal orders in this country, although it did not escape the consequences of the bankrupt capitalist system.

The SNPJ paid millions of dollars to its members in sick and other benefits. But we are not writing this article to boast of such benefits. The SNPJ means more than that in the life of our people because it was in the forefront in all their battles for justice and righteousness—in every one of their industrial struggles of the past twenty-five years. Through its daily Prosveta the SNPJ was also a factor of note in the election campaigns—not in the cheap politics of Democrats and Republicans, but by supporting the program and candidates of politically organized workers.

Quite often this organization was attacked for its social orientation and for its support of the Socialists in the election campaigns. The SNPJ is not a part of the socialist movement in a sense as, for instance, the Workmen's Circle, which is more or less officially connected in party activities. Nevertheless the SNPJ too, contributed quite a share in its endeavor to awaken the Jugoslav and American workers to the light of the new freedom and emancipation, which is Socialism.

The SNPJ had its beginning twenty-nine years ago as a progressive fraternal society and was developed into an organization, fitted in the frame of daily struggles of the laboring people. Slovene and other Jugoslav workers were badly in need of such a fraternal society because all

others were either religious or nationalistic and all of them reactionary and unfriendly to the aims of the class-conscious workers. In the field of material benefits as well as in the educational values the work of other Jugoslav fraternal orders cannot be compared to that of the SNPJ. The SNPJ has successfully endeavored to enlighten its membership with the help of its daily paper, a weekly and monthly, with books and lectures. In this way it has showed workers what should be their real aim and purpose in their struggle for a living.

Such an organization is worth preserving!

And it would be worth while for the young members, enlisted to its ranks from Slovene-American parentage, to study the eventful history of the SNPJ. It would help them to better understand the hard tasks, the labor strikes of the years by, the fights against the forces of darkness and other struggles in which their parents, the builders of the SNPJ had to participate.

There are some amongst our young friends, who cry in unison with the old school conservatives, that "politics" should be divorced from the SNPJ. They have in mind a particular movement, the socialist principles, which flourishes in this organization, but they are not opposed to the politics with which they are in agreement, thru their own political thinking, which they attain under the influence and leadership of precinct politicians and the predatory press. We don't question their right to have whatever political or religious convictions they choose. But when they are trying to bring the SNPJ into the morass of the cheapest kind of Democratic-Republican politics, they are not serving the

interest of the workers, which constitute the great majority of the membership.

The SNPJ grew the fastest among all Jugoslav fraternal societies because of its very progressive outlook on life and of its sympathies, understanding and helping hand in the struggles of the toilers. That was its soul and purpose from the beginning and such it must remain.

Internal strife, with no noble purpose or constructive criticism, will harm the organization. To some extent it already has.

After many years the SNPJ is morally stronger than ever before and economically as sound as it could be under present conditions. The SNPJ is as impregnable as it was, in spite of the long years of struggles against reaction without and within. And in spite of the depression, which took away the means of livelihood to many thousand of members.

We have high hopes that a large majority of delegates, old and young, will lead the trends of the SNPJ in its traditional path, which, in the long years has proven to be for the best interest of the members and the working class in general. And that is as it should be. The SNPJ is a part of the future, not of the sinking past.

Displacement

The tremendous changes taking place in methods of production and distribution of wealth may be judged from the fact that this country now has 1,700 industrial research laboratories as compared with only 200 but 10 years ago.

With almost a ninefold increase in labor-displacing machine-inventing establishments in 10 years; it looks as though there will also be a ninefold increase in unemployment in 10 years unless some radical adjustments are made to fit into the machine age.—Cleveland Citizen.

Practice What You Preach

The government has no place in private business says Railroad Data, published by the committee on public relations of the eastern railroads.

Well, then, why do the railroads encourage the government in private business by accepting loans from the Reconstruction Finance corporation? Practice what you preach, and refuse the loans.

If it wasn't for the government private business would be in worse shape than it is.

This applies to both banks and railroads. The government has come to the aid of both. Hoover's Reconstruction Finance corporation poured hundreds of millions of dollars into them, and failed to bolster them up so they could stand

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.

—T. M. L.

alone. The Roosevelt administration is continuing the governmental aid.

It ill becomes any industry to bite the hand that feeds it.</